

Styre: Fakultetsstyret ved Det medisinske fakultet

Dato: 14.03.2018

Styresak:

Arkivsaknr: 2018/1601-TOOL

Møtedato: 04.04.2018

Forskningsmelding 2017

Bakgrunn

Forskningsmeldingen skal hvert år oppsummere aktivitet for foregående år og inneholde en prioritering av aktiviteter for kommende år. Universitetsledelsen har i sin bestilling bedt om at fakultetene rapporterer på følgende punkter:

- Oppfølging av faglige prioriteringer og tiltak for økt tverrfaglig samarbeid
- Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt
- Oppfølging av handlingsplan for internasjonalisering
- Kort status for oppfølging av Handlingsplan for EU-finansierte satsninger
- Tiltak for økt publisering

Fakultetet skal levere meldinger innen forskning, forskerutdanning og utdanning, og meldingene skal samlet ha et omfang på ca. 6 sider. Fakultetet har bedt alle instituttene om innspill til meldingen. Innspillene er lagt fram for Utvidet forskningsledelse i møte 12. mars.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret ved Det medisinske fakultet godkjenner Forskningsmeldingen for 2017.

Per Bakke
dekan

Heidi Annette Espedal
fakultetsdirektør

Vedlegg:

- 1 Forskningsmelding fra Det medisinske fakultet 2017
- 2 Instituttene forskningsmeldinger

Forskningsmelding 2017 - Det medisinske fakultet

Dekanatet ved Det medisinske fakultet tiltrådte i august 2017 og har høsten 2017 arbeidet fram nye handlingsplaner på forsknings- og innovasjonsfeltet. Fakultetet vil fortsette å ha fokus på at vår forskningsaktivitet skal være av høy kvalitet og etisk standard, og den skal formidles bredt til fagfeller og samfunnet ellers. Det medisinske fakultet har et ambisiøst mål om å øke vår eksternfinansierte virksomhet fra ca. 250 millioner kroner pr. år i dag, til 400 millioner kroner i 2022.

Oppfølging av faglige prioriteringer og tiltak for økt tverrfaglig samarbeid

Fakultetet har en bevisst strategi rundt tverrfaglighet og har initiert faste møtepunkter med andre fakultet. Fra august 2017 har fakultetet særlig hatt god kontakt med KMD. Fakultetet har også høy bevissthet omkring det tverrfaglige, særlig gjennom lederskapet i UiBs satsing «Globale samfunnsutfordringer». Våre miljøer har lang tradisjon for å fremme fremragende forskning og utdanning innen utviklingsrelatert forskning, med tilhørende samarbeid med partnere i sør, noe som ble trukket fram da satsingen ble lagt til MED. Ledelsen i «Globale samfunnsutfordringer» arbeider også for økt tverrfaglighet i forskningsmiljøer som tradisjonelt ikke har definert seg under dette temaet. Dette gjelder for eksempel, antibiotikaresistens og fremtidens eldreomsorg.

Fakultetet er også sentral i utviklingen av Helsecampus Årstadvollen som forskningsarena for primærhelsetjenesten. I denne klyngen har man allerede etablert Forskningsenhet for Helseundersøkelser i 2017. Videre planlegges tjenesteinnovasjon inn, og allerede i byggetrinn 1 kommer det en omsorgsteknologilab ved HVL som blir en samarbeidspartner i en av fakultetets SFI-kandidatsatsninger (SEFAS).

Fakultetets to sentre for fremragende forskning (CCBIO og CISMAL), vårt partnerskap i en SFF koordinert fra UiO (NORMENT), Senter for alders- og sykehjemsmedisin (SEFAS), Senter for ernæring og andre sentre er også viktige tverrfaglige satsninger. Fakultetet har også fått tilslag på nye KG Jebsen-sentre i 2017 (KG Jebsen senter for autoimmune sykdommer og KG Jebsen senter for genom-rettet kreftterapi), og gjennom en overføring av forskningsgrupper fra Molekylærbiologisk institutt har fakultetet fått økt aktivitet med blant annet et ERC-prosjekt som har oppstart i 2018.

Ordningen med kjernefasiliteter fortsetter å tilrettelegge for at forskning som krever avansert utstyr eller kompetanse kan gjennomføres på en god og effektiv måte, og at tilbudet til dette er tilnærmet lik for alle forskningsgrupper. Vi gjennomfører en omfattende evaluering av kjernefasilitetene i 2018. Driftsmodellene kan bli noe endret som resultat av evalueringen, men fakultetet vil fortsette å organisere tungt utstyr i kjernefasiliteter. Fakultetet vil ta hensyn til de sentrale føringene for kjernefasiliteter som skal kommer fra UiB i løpet av 2018 i evalueringsprosessen.

Det etableres for tiden en inkubator for medisinsk innovasjon på BBB-taket med planlagt byggestart i løpet av 2018. Inkubatoren åpner for tverrfaglige tematiske satsninger som kan lede an imot en eller flere SFI (Sentre for Forskningsdrevet innovasjon).

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det medisinske fakultet
Telefon 55582086
post@med.uib.no

Postadresse
Postboks 7804
5020 Bergen

Besøksadresse
Armauer Hansens hus,
Haukelandsveien 28
Bergen

Saksbehandler
Torunn Olsnes
55586673

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Våre forskningsmiljøer arbeider tett på helsevesenet, og vi har flere prosjekt som drives av forskningsgrupper i tett samarbeid med helseforetaket. I tillegg har vi samarbeid med primærhelsetjenesten, den offentlige tannhelsetjenesten, UniHelse, Kompetansesenter Vest – Hordaland og mange andre offentlige aktører innen helse og forskning. Våre miljøer bidrar sterkt til flere nasjonale kliniske kompetansesentre. Det er også flere gode samarbeidsrelasjoner med randsonen gjennom innovasjonsbedrifter som er knyttet til oss og næringsliv som er knyttet til konkrete forskningsprosjekter. Med den planlagte innovasjonsinkubatoren jobber vi for å samle academia og næringsliv enda tettere sammen i en felles arena sentralt plassert blant fakultetets fasiliteter. Internasjonalt har vi mange partnere både på andre universiteter, forskningsinstitutt og i industrien, det siste særlig gjennom EU-prosjekter.

Oppfølging av handlingsplan for internasjonalisering

Fakultetets vitenskapelige ansatte har tilsammen en stort internasjonal kontaktflate, mange etablerte internasjonale prosjekt og publiserer jevnlig med internasjonale samarbeidspartnere. Fakultetet har i flere år støttet mobilitet gjennom økonomiske støtteordninger for de av våre ansatte som reiser ut. I den nye handlingsplanen ligger det også inne at vi vil benytte våre rekrutterings- og postdoktorstillinger til å øke mobilitet ved å prioritere prosjekt som innebærer utenlandsopphold utover seks måneder. Fakultetet jobber også for internasjonalisering gjennom lederskapet i «Globale samfunnsutfordringer».

Kort status for oppfølging av Handlingsplan for EU-finansierte satsninger

Fakultetets ambisjon om økt eksternfinansiering vil også kreve økt tilslag for EU-finansierte prosjekt. Målet er at antall søknader skal økes med 30 % innen 2022, og vi har som mål å sende minimum 2 ERC-søknader hvert år. For å nå disse målene jobber fakultetets tre forskningsrådgivere målrettet mot enkeltforskere og fagmiljøene for å identifisere mulige kandidater og motivere dem til å søke. Rådgiverne arbeider også strategisk for å identifisere hvilke utlysninger som passer ulike forskningsmiljø. Fakultetet samarbeider godt med Forskningsadministrativ avdeling og benytter BOA-teamets kompetanse når det gjelder støtte til EU-søknader. Fakultetet benytter aktivt den kompetansen som finnes på Brussel-kontoret, og har nylig arrangert en workshop med Kristof Vlaeminck for forskere som ønsker å registrere seg som evaluatore for EU-søknader.

Tiltak for økt publisering

Publiseringen ved fakultetet er stabil, og omlag 20% av publikasjonene er i nivå 2 tidsskrift. Det er generelt god vilje til å publisere i fagmiljøene ved fakultetet, og ikke alle institutt finner det nødvendig med spesielle tiltak. Andre institutt rapporterer om tiltak som å legge vekt på slike meritter i sine strategiske planer og ved rekruttering i faste vitenskapelige stillinger. Videre er publisering er tema på instituttets dag og det gjennomføres markeringer når kollegaer publiserer i særlig anerkjente tidsskrifter. Fakultetet premierer hvert år «årets publikasjon» som deles ut på Fakultetets dag i juni, og i fakultetets handlingsplan er det et uttalt mål at alle vitenskapelig ansatte skal ha et bevisst forhold til nivå 2 i sitt fag.

Forskningsmelding 2017 fra Institutt for biomedisin (IBM)

Det vises til brev datert 29.01.18 sak 2018/1601. Her følger innspill fra Institutt for biomedisin (IBM) til forskningsmelding 2017.

Oppfølginger av faglige prioriteringer og økt tverrfaglig samarbeid i 2017.

- Den faste vitenskapelige staben inkludert instituttets to BFS-kandidater er godt innplassert i forskningsgrupper og de spiller på hverandre i forskningssamarbeid og bruker hverandres miljøer slik at man får en større plattform ut mot eksterne, nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere.
- I 2017 var det to store satsninger fra BFS hvor vi er inne i samarbeid. CBU, Institutt for informatikk og Medisinsk visualiseringssenter. Begge satsningene forventer vi vil skape et godt tverrfaglig samarbeid mellom forskningsmiljøer på Medfak, Matnat, HUS og HVL.
- Det søkes utstyr på infrastruktursøknadsrundene til NFR. Ved tilslag blir utstyret satt i system og tilgjengeliggjort til de vitenskapelige miljøene. Denne type søknader og krav til tilgjengeliggjøring gir muligheter for å ha høyt teknologisk utstyr som er nødvendig innen medisinsk forskning.
- Vi har videreført faculty lunch i sitt gjeldende format. I løpet av de årene vi har hatt faculty lunch har vi hatt presentasjoner fra alle vitenskapelig ansatte ved eget institutt. For 2017 endrer vi formatet noe og har invitert forskere fra andre institutt til å holde innlegg. Lunsjene fungerer som et godt samlingspunkt for de vitenskapelig ansatte ved instituttet.
- Vi viderefører også BBB-seminarene hvor det inviteres nasjonale/internasjonale foredragsholdere. Dette er en god arena for de vitenskapelige både faglig og sosialt.
- Vi fortsetter med å oppgradere forskningsnettsidene til gruppene. Dette er en kontinuerlig prosess som er viktig for å gi et riktig bilde av aktivitet på instituttet utad.
- Året 2016 fikk instituttets forskere tilslag på 3 store prosjekt fra Kreftforeningen, 6 store prosjekt og et mobilitetsstipend fra NFR og 6 tildelinger fra Helse Vest. Disse ble iverksatt i 2017 og er nå i full aktivitet. 2017 tildelingen ble noe lavere 2 NFR, 2 KF, 1 BFS og 4 HV. Vi fikk i tillegg økt aktivitet gjennom overføring av to forskningsgrupper fra MBI. De hadde med seg NFR-prosjekter, kreftforeningsprosjekter, ett EU prosjekt og et ERC-prosjekt som starter i 2018. De nye prosjektene og gruppene vil øke aktiviteten utover 2018.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Oppfølging av handlingsplan for internasjonalisering.

- I løpet av 2017 har flere forskningsgrupper ved instituttet søkt midler fra SPIRE for å etablere internasjonale samarbeid: SPIRE ble tildelt til Paivi Kettunen og Petri Kursula.
- Instituttet v/ Prof. Bjerkvig fortsetter sitt samarbeid med Shandong universitetet i Kina og UiB sentralt ønsker nå å se på en utvidelse av samarbeidet med Kina. Førsteamanuensis II Jian Wang ved IBM har etablert et forskningslaboratorium i Shandong – the Brain Science Research Institute at Qilu Hospital of Shandong University. Målet her er forskerutveksling mellom gruppen ved IBM og det nye laboratoriet i Shandong. Den første utvekslingen fant sted høsten 2016 og vi fikk fra sommeren 2017 inn to nye stipendiater i en periode på ett år som del av doktorgraden deres. I september 2017 fikk vi besøk av en offisiell kinesisk delegasjon der hovedmålet var å signere samarbeidsavtalen. I tillegg reiste en norsk delegasjon ledet av dekan fra Det medisinske fakultet til Shandong i august 2017.
- SIU tilslag til professor Gullberg 2016 for *Long term project funding North America* for prosjekt med tittelen “A four party training initiative focused on the mechanism of tissue and tumor fibrosis” med Universitetet i Toronto og UCSF. Prosjektet forventes å styrke samarbeidet mellom de ulike institusjonene i løpet av de neste fire årene.
- Havforskningsinstitutt (tidligere NIFES) – samarbeider om mastergrads- og ph.d.-veiledning.

- Instituttet har over mange år etablert samarbeid med Luxembourg Institute of Health ledet av Rolf Bjerkvig. I løpet av 2016 fikk senteret i Luxembourg startet opp CANBIO, et treningsprogram for stipendiater, som flere av instituttets forskere er involvert i.
- UiB-finansierte postdoktorer reiste på utenlandsopphold i USA og Japan.
- I NFR prosjekt BEDREHELSE samarbeides det med forskere i India og Indias forskningsråd.
- Flere av instituttets forskere har aktive internasjonale samarbeid som partnere på EU prosjekt.

Kommersialisering med utgangspunkt i forskningen ved instituttet:

- BerGenBio AS – biotek firma som leier arealer og infrastruktur i instituttets lokaler.
- FORNY prosjekt til Aurora Martinez og etablering av Pluvia AS som er et selskap som skal forestå kommersialisering av forskning omkring føllings sykdom.
- Vi har flere forskere som ser mot innovasjon og det ble i starten av 2018 sendt inn 5 søknader til NFR, hvor BTO sto som samarbeidspartner.
- Det har vært jobbet med å finne gode løsninger inn mot innovasjonsprosjekter/oppstart forskningsforetak. Det er viktig at vi i disse prosjektene skiller seg ut fra bidragsforskning og vi må sette de opp slik at vi er innenfor oppdragsforsknings- og statsstøtteregele.

Oppfølging av handlingsplan for internasjonalisering:

Del A – innsatsområde UiB i verden

Delmål 1: Instituttet ved Rolf Bjerkvig deltar i en gruppe sentralt ved UiB for økt samarbeid med Kina og det vil i de kommende år åpne nye muligheter for bredt samarbeid.

Delmål 2: 100 % av instituttets forskning er publisert i velrenommerte internasjonale kanaler. I tillegg har 79 % av de publiserte artiklene i 2017 internasjonale medforfattere.

Delmål 3: Vi har fortsatt en vei å gå for å få flere av postdoktorene til å reise på utenlandsopphold. I tillegg blir stipendiater oppfordret til å reise på Erasmus-opphold. Det er derimot ikke tilrettelagt praktisk og økonomisk for lengre utenlandsopphold ved UiB.

Delmål 5: De engelskspråklige nettsidene ved instituttet er like gode som de norske, i tillegg til at de fleste gruppesidene kun finnes på engelsk.

Del B – Innsatsområde: Verden i UiB

Delmål 1: Av den faste vitenskapelige staben er det til enhver tid ca. 30-40 % av internasjonal opprinnelse.

Delmål 2: Ikke aktuelt for denne rapporten.

Delmål 3: Vi har etablert et system for å ta imot internasjonale forskere og studenter. Vi synes at UiB har en lang vei å gå før vi blir «et eksellent vertskap for internasjonale studenter, ansatte og gjester».

Delmål 4: Ikke aktuelt

Kort status for oppfølging av handlingsplan for EU-finansierte satsninger

- Flere av instituttets forskere deltar i infrastrukturnettverk støttet av EU som er del av ESFRI (European Strategy Forum on Research Infrastructures). Eksempler på slike er Euro-Bioimaging, EU-Openscreen, European X-Ray Free-Electron Laser Facility, European Spallation Source.
- Professor Petri Kursula er Norges representant i COST-nettverket Non-globular proteins (BM1405).
- Instituttets forskere er relativt aktive i å søke EU og får henvendelser fra samarbeidspartnere i Europa.

Innsendte EU søknader i 2017:

EU EAT2BENICE (Jan Haavik)

EU/NFR TRANSCAN (Rolf Bjerkvig)

EU ERC (Inari Kursula)

ERA-NET (Petri Kursula)

div. Marie-Sklodovska-Curie-Actions

Tilslag EU søknader 2017:

EU EAT2BENICE (Jan Haavik)

EU/NFR TRANSCAN (Rolf Bjerkvig)
EU MESISTRAT (Mathias Ziegler) – søkt fra MatNat
EU ERC (Thomas Arnesen) – søkt fra MatNat

Tiltak for økt publisering

Instituttet har ikke funnet det nødvendig med aktive tiltak for økt publisering. Publiseringsaktiviteten ved instituttet har vært jevn de siste årene:

2010: 105

2011: 112

2012: 117

2013: 145

2014: 111

2015: 128

2016: 136

2017: 158

I 2017 ble ca. 31 % av artiklene publisert i nivå II tidsskrift.

Bergen, Mars 2018

Mathias Ziegler
instituttleder

Frits A Thorsen
FU-leder

Janne Gotaas
administrasjonssjef

Forskningsmelding 2017- Institutt for global helse og samfunnsmedisin

Oppfølging av faglige prioriteringer og økt tverrfaglig samarbeid i 2017

Ved IGS følger vi opp våre faglige prioriteringer med tildeling av småforskermidler etter kriterier for faglig aktivitet og økt tverrfaglig samarbeid, og vi har også tildelt driftsmidler til forskningsgruppene etter en modell som blant annet belønner høy forskningsaktivitet.

IGS har et senter for fremragende forskning: CISMAC, ved Senter for internasjonal helse (SIH). CISMAC var gjennom en midtveiseevaluering i 2017, og fikk en svært god vurdering av evalueringspanelet, men må levere en ekstrarapport 2018 om strategien for de neste 5 årene før det blir tatt en endelig avgjørelse om videre finansiering fra Forskningsrådet. Instituttet og fakultetet bidrar med vitenskapelige og administrative stillinger til CISMAC, og det blir også gitt økonomiske insentiver fra instituttet og fakultetet for å sikre tverrgående virksomhet og for at relevante prosjekt og utdanningstiltak forankres ved SIH.

Senter for alders- og sykehjemsmedisin (SEFAS) er et senter forankret ved IGS med stor faglig aktivitet, og virksomheten blir delvis finansiert over statsbudsjettet. UiB sin kontaktflate mot Bergen kommune blir styrket med SEFAS gjennom samarbeid om forskning og utdanning innenfor alders- og sykehjemsmedisin. Senteret er organisert som en egen forskningsgruppe ved IGS og fikk blant annet tilslag i NFR-programmet BEHANDLING i 2017.

Internkontrollutvalget (IKU) ved IGS lanserte i 2017 en nettside for ansatte med informasjon om interne rutiner for prosjektledere i forbindelse med helseforskningsloven (HFL) og håndtering av personopplysninger. I tillegg jobber IKU med å oppdatere, vedlikeholde og videreutvikle databasen for registrering av denne typen prosjekt ved instituttet.

Instituttet har fortsatt å arrangere søknadsseminar for vitenskapelig ansatte en gang per semester, spesielt rettet mot ansatte som ønsker mer informasjon om søknadsprosesser til eksterne finansieringskilder og muligheter for administrativ støtte i søknadsarbeidet. Forskningsrådgiver Ramune Midttveit hadde kontortid i Kalvarveien og bidro i stor grad med å bistå forskerne i søknadsarbeidet. Begge deler får svært gode tilbakemeldinger fra ansatte. IGS ønsket videre i 2017 å stimulere forskerne til økt søknadsaktivitet om EU-midler og vårens søknadsseminar hadde EU-finansiering som tema med Kristof Vlaeminck fra UiBs EU- kontor i Brussel om som gjest.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Flere miljø ved instituttet samarbeider tett med forskningsinstitusjoner i Europa og verden for øvrig og vi har utstrakt internasjonal sampublisering. SIH driver forskning, undervisning, og kapasitetsbygging og lederutvikling rettet mot å bedre helsesituasjonen i lav- og mellominntektsland i samarbeid med andre institutter og fakulteter ved UiB og andre nasjonale og internasjonale partnere.

Fra 1. januar 2017 ble UiBs strategiske satsningsområde Globale samfunnsutfordringer/ Global Challenges lagt til SIH/IGS: «Globale samfunnsutfordringer er et av Universitetets tre satsingsområder. Dette har sin bakgrunn i en lang tradisjon for å fremme fremragende forskning og utdanning innen utviklingsrelatert forskning, med tilhørende samarbeid med partnere i sør. Forskningen vår har hatt stor samfunnsmessig betydning og bringer et kritisk vitenskapelig perspektiv inn i diskusjoner om ulike globale utfordringer.» (www.uib.no), og videre: «Forskning. For at forskning skal ha innvirkning på globale samfunnsutfordringer så er tverrfaglig forståelse en nødvendighet.» I 2017 var UiB vertskap for EADI-konferansen, og Globale samfunnsutfordringer sto i spissen for arrangementet, i samarbeid med Senter for internasjonal helse. Ressursenteret, som er en del av Globale samfunnsutfordringer og er et samarbeid med Christian Michelsens institutt (CMI), ligger også under IGS og arbeider med forskningsformidling og driver ett av landets største bibliotek spesialisert på utviklingslitteratur. Senteret arrangerer forelesninger, møter og seminarer med forskere fra inn- og utland om utviklingsrelaterte tema.

Arbeidet med fremtidige Helsecampus Årstadvollen fortsatte i 2017, og spesielt ønsker vi å trekke frem at et faglig forum ble opprettet i januar 2017 med Reidun Kjome ved IGS som leder i en 20 % stilling. Alle de fem aktørene som skal inn i første byggetrinn av helseklyngen deltar i forumet; Universitetet i Bergen (Det medisinske fakultet og Det psykologiske fakultet), Bergen kommune, Høgskulen på Vestlandet og Uni Research. I faglig forum skal det stimuleres til mer initiativ og samordning, og målet er at forumet skal bidra til at ansatte, studenter og samarbeidspartnere finner sammen i spennende utviklingsprosjekter frem mot samlokalisering - og forhåpentligvis videre også. Den sentrale brukergruppen ledes av vår instituttleder Guri Rørtveit, og rett før jul ble det også besluttet at et administrativt forum skulle opprettes, hvor administrasjonssjef Siri Smith deltar.

Oppfølging av handlingsplan for internasjonalisering

IGS er et institutt som har mye internasjonalt samarbeid, som beskrevet over. Vi oppfordrer våre PhD-kandidater og postdoktorer til utenlandsopphold i perioden de er hos oss, og vi jobber kontinuerlig med samarbeidspartnere både i Europa og verden for øvrig. Vi hadde også internasjonalisering som tema på instituttets dag i mai, med blant annet fokus på internasjonalt forskningsnettverk, og – samarbeid.

Av større prosjekt med oppstart i 2017 kan vi spesielt trekke frem det Bill og Melinda Gates- finansierte prosjektet Disease Control Priorities Ethiopia. Prosjektet har som formål å bidra med utdanning av

UNIVERSITETET I BERGEN

Institutt for global helse og samfunnsmedisin

etiopiere i helseprioriteringer for å kunne drive undervisning av studenter i sitt hjemland, og å bidra med råd til det etiopiske helseministeriet. Prosjektleder er Ole Frithjof Norheim.

Instituttet har også et utstrakt samarbeid med Harvard University, og tre av våre forskere deltok i et prosjekt som ble publisert i Science høsten 2017. Studier som denne som kombinerer gode norske data og epidemiologisk kompetanse med topp internasjonal basalforskning, utgjør et av instituttets satsningsområder.

Tiltak for økt publisering.

Publisering, formidling og formidlingsstrategi av forskning var også et av to tema på instituttets dag i mai. Vi er bevisst på å markere og feire når forskere får publisert i anerkjente forskningstidsskrifter, og vi deler erfaringer med hverandre. Instituttet har høy publiseringsaktivitet med 365 publikasjoner i 2017, herav 91 i nivå 2-tidsskrifter. Vi ønsker å opprettholde antallet publikasjoner, og jobbe med å øke kvaliteten på studiene ytterligere.

Vennlig hilsen

Guri Rørtveit
instituttleder

Siri Smith-Giske
administrasjonssjef

Forskningsmelding IKO 2017

OPPFØLGING AV FAGLIGE PRIORITERINGER OG ØKT TVERRFAGLIG SAMARBEID I 2017

Instituttets fire forskningsgrupper, Biomaterialer, Klinisk odontologisk forskning, Orale infeksjoner og inflammasjoner og Styrt vevsbygging og regenerasjon, styrer forskningen og følger instituttets faglige prioriteringer. Instituttet har i 2017 satt i gang arbeid med ny forskningsstrategi, og dette arbeidet vil slutføres våren 2018.

Som en tilpasning til myndighetenes ønske om etablering av registre og tilknyttet forskning innen oral helse arbeider instituttet med etablering av et register for dentale implantater.

Instituttet sendte i 2017 søknad til Bergens forskningsstiftelse og vi avventer endelig avklaring.

Instituttet har videreført samarbeidet med Sudan og Etiopia og har fått SPIRE midler for 2017 for å videreutvikle dette samarbeidet gjennom 2017 og 2018. Fokuset har vært på å fortsatt å utvide tverrfaglig og flerfaglig samarbeid, både ved egen institusjon, og i Norge, Norden, Europa, USA, Afrika og Asia.

Samarbeidspartnere:

- Den offentlige tannhelsetjenesten (DOT) og de regionale kompetansesentrene (ROK). Av de seks regionale kompetansesentrene samarbeider instituttet mest med Kompetansesenter Vest – Hordaland, Regionalt odontologisk kompetansesenter, Tannhelse Rogaland og Tannhelsetjenestens kompetansesenter Midt-Norge.
- Nordisk institutt for odontologiske biomaterialer (NIOM), Bivirkningsgruppen for odontologiske biomaterialer, Folkehelseinstituttet, Norsk institutt for ernæring og sjømatforskning (NIFES), og TAKO senteret.
- Institutter og kjernefasiliteter på MED, andre fagmiljø ved UiB og forskningsmiljøer i Helse Bergen. Forskere ved instituttet er en del av Bergen Stem Cell konsortium.
- Gjennom Tannbanken er instituttet er tilknyttet Den norske mor og barn-studien (MOBA) ved Folkehelseinstituttet.
- Instituttet samarbeider med University of Boston, University of Dar es Salaam, Muhimbili University of Health and Allied Sciences, Faculty of Dentistry University of Makerere, Malmø University, University of Science and Technology, Université de Medicine Dentaire i Genève Newcastle University, University College London, ACTA Nederland, Kungliga Tekniska Högskolan, Tampere Universitet og Tannhelsetjenesten i Sverige.

PRIORITERT FORSKNINGSSAMARBEID MED ANDRE FORSKNINGSinSTITUSJONER SAMT SAMFUNNS- OG NÆRINGS-LIV-LOKALT, NASJONALT OG INTERNASJONALT. OPPFØLGING AV HANDLINGSPLAN FOR INTERNASJONALISERING

Samarbeid med forskningsinstitusjoner og næringsliv i Europa gjennom de tidligere EU-prosjektene Vascubone, og Reborn, forsetter nå i det nye EU-prosjektet MAXIBONE.

NORCEL, «The Norwegian Nanocellulose Technology Platform», er et forskningsprosjekt med samarbeid med PFI, NTNU, UiS, Østfoldforskning, CNR-ISTEC, Norut, NFR, Innventia, NorFab-node Nanolab og Institutt for klinisk odontologi.

Nanotoksikologi-miljøet har deltatt i det nå avsluttede "NANoREG"-prosjektet (EUs 7. rammeprogram) har vært "task leader" i NFR NANO2021 prosjektet «NorNANoREG», og er nå "work package leader" i to EuroNanoMed II prosjekter: «GEMNS» og "INNOCENT". Det er sendt inn tre søknader til Horizon 2020.

Gjennom forskningsrådets program BEHANDLING, fikk instituttet i 2017 tildelt midler for prosjektet "Stem Cell Therapy for Bone Regeneration in Maxillofacial and Orthopaedic Surgery."

Instituttet har flere forskere som har etablert kontakt med BTO (Bergen teknologioverføring) med ideer om mulige patenter og produktutvikling.

KORT STATUS FOR OPPFØLGING AV HANDLINGSPLAN FOR EU-FINANSIERTE SATSINGER

Instituttet ble i 2017 partner i ett nytt stort EU prosjekt, MAXIBONE (Reconstruction of alveolar bone prior to dental implant) som har oppstart 1.1.2018. Dette forskningsprosjektet er en videreføring av det tidligere EU-prosjektet REBORNE. Instituttet er også partner i andre forskningsprosjekter som venter på tilbakemelding fra EU.

Søknadsstøtte (både teknisk og administrativ) til forskere som vil søke EU-prosjekter har høy prioritet ved instituttet, og fakultetets forskningsrådgivere er med å gir råd i søknadsprosesser. I desember 2017 ble det arrangert et frokostseminar om EU-finansiering hvor forskningsrådgiver fra forskningsadministrativ avdeling deltok sammen med forskningsrådgiver fra fakultet og visedekan for forskerutdanning.

TILTAK FOR ØKT PUBLISERING

Instituttet har legger vekt på publisering på nivå 2. Instituttet vil arbeide for flere publikasjoner som «Open Access». Uttak av forskningstermin er sentralt for at flere vitenskapelige skal få tid til forskningsarbeid og publisering.

Forskningsmelding 2017 fra Klinisk institutt 1 (K1)

Oppfølging av faglige prioriteringer og økt tverrfaglig samarbeid i 2017

K1 har fire hovedmål for sin forskning:

1. Flere og bedre vitenskapelige publikasjoner.
2. Økt rekruttering til og gjennomføring av ph.d.-arbeider.
3. Stimulere til interdisiplinær, forskning på tvers av forskningsgruppe, institutt, fakultet og institusjoner.
4. Øke ekstern finansiering, bl.a. gjennom økt internasjonalisering

Økt rekruttering til og gjennomføring av ph.d.-arbeider blir utdypet i forskerutdanningsmeldingen, de resterende mål vil bli utdypet herunder.

Instituttet har en intern organisering med en ledergruppe bestående av instituttleder, 11 seksjonsledere og administrasjonssjef. Ledergruppen har faste møter hver 14. dag. Vi ønsker forskningsgruppedannelser på tvers av institutt, fakultet og undervisningsenheter innad på institutt. Vårt mål er at enkeltpersoner og mindre grupper går sammen i slagkraftige og dynamiske forskningsgruppeenheter.

Kriterier til formelle forskningsgrupper ved K1 er:

- Et felles faglig tema.
- En viss størrelse, vanligvis minst 6 medlemmer, hvorav flere vitenskapelige tilsatte ph.d.-kandidater/forskerlinje.
- Hovedtilknytningen skal være til K1 og/eller samarbeidende felt i helseforetaket.
- En viss forskningsaktivitet, vanligvis minst 5 vitenskapelige publikasjoner per år i gjennomsnitt de siste 3 år for etablerte grupper.
- Regelmessig og planlagt møteaktivitet.
- Definert forskningsgruppeledelse.

Instituttet har nå har registrert 19 forskningsgrupper på hjemmesiden vår og til sammen har vi 30 grupper.

Vi har i 2017 etablert 2 nye vitenskapelige hovedstillinger (50%) på K1 til særskilt kvalifiserte søkere for å sikre god vitenskapelig rekruttering og styrke faglige prioriteringer.

K1 har som mål å stimulere til og styrke interdisiplinært samarbeid. Interdisiplinær forskning synliggjøres gjennom sampublisering med forfattere fra ulike disipliner og miljøer, samt doktorgradsveiledning med fagpersoner fra andre institutt og andre

institusjoner. Seminarserier med bred faglig profil vil også styrke konvergensen i vitenskap og fremme interdisiplinær tenkning.

I anestesifaget er det et viktig arbeid på gang innen geriatri og etikk, som ledes av prof. Hans Flaatten.

Vi vil prioritere klinisk forskning i samarbeid med laboratoriebasert forskning inkludert bruk av kjernefasiliteter, registerbasert forskning med bruk av nasjonale og regionale helseregistre, samt bildebasert forskning. Instituttet har i sin portefølje store ressurser innen bildeforskning, bl.a. PET senteret, translasjonell avbildning på Vivariet og gjennom utstrakt FoU-aktivitet innen tverrfaglig medisinsk avbildning og visualisering. MedViz er omstrukturert som en konsekvens av en generøs økonomisk støttepakke fra BFS til et nytt visualiseringssenter med en fysisk samlokalisering med de tunge utstyrsinstallasjonene som er finansiert av Trond Mohn på Radiologisk avd., Hele-Bergen. Mohn Medical Imaging and Visualization Centre (MMIV) ble offisielt åpnet på tampen av 2017 og ledes av fysiker Renate Gruner. MedViz seminarserien fortsetter som før.

Senter for fremragende forskning; Center for cancer biomarkers (CCBIO) er tilknyttet K1. CCBIO representerer et stort gjennombrudd for ledende internasjonal forskning ved K1, og instituttet vil fortsatt arbeide for at senteret blir en motor for pågående forskning i både bredde og dybde. CCBIO har ansatt flere adjungerte professorer fra utenlandske toppinstitusjoner. CCBIO har også opprettet en ny forskerskole i samarbeid med Harvard.

K1 har videre ansvar for kjernefasiliteten, Dyreavdelingen, hvor aktiviteten er stor. For Dyreavdelingen diskuterer vi kontinuerlig prioritering av prosjekter og en korrekt brukerbetaling; dette ut fra forskningskvalitet, økonomiske ressurser og dyrevelferd.

Ved K1 er det medarbeidere knyttet til kliniske kompetansesentre som Nasjonalt Senter for Gastroenterologisk Ultrasonografi, Nasjonal kompetansetjeneste for multipel sklerose MS, Nasjonal kompetansetjeneste for vestibulære sykdommer, Nasjonal kompetansetjeneste for leddproteser og hoftebrudd og leddregistre, Nasjonal kompetansetjeneste for funksjonelle mage-tarmplager.

Nytt senter for ernæring

Senter for ernæring ble videre etablert gjennom 2011 med støtte fra BFS, og med offisiell åpning på nyåret 2017. Senteret administreres av Klinisk institutt 1 og ledes av prof. Gulen Arslan Lied. Ernæring er et viktig fagfelt for klinisk medisin, både i forskning, utdanning og klinisk praksis. Forskning vil være hovedoppgaven for senteret, undervisningen er allerede ivaretatt gjennom programutvalgene, men senteret vil også støtte både utdanning og formidling. Senteret skal ha tilknyttet et nettverk av forskningsgrupper og forskere med relevant virksomhet i Vest-Norge, både innenfor og utenfor K1 og UiB. Mohn Lab for ernæring ble etablert i 2017 med opp i mot 30 mill i støtte og ledes i samarbeid mellom K1 og K2.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Oppfølging av handlingsplan for internasjonalisering.

For K1 er forskningssamarbeid utover instituttet absolutt nødvendig og våre samarbeidspartnere finnes internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt. Samarbeidet vises på forfatterlisten for publikasjoner og i søknader. Instituttet er forankret i hele Vest-Norge, med sentre for utdanning og forskning i Bergen, Stavanger, Haugesund, Førde og Kristiansand. K1 har ansatte ved alle de samarbeidende helseforetakene, nesten uten unntak i kombinerte stillinger med samtidig ansettelse i helseforetaket. Samarbeidet mellom K1 og alle helseforetakene er avgjørende for at K1 skal nå sine mål om meget god forskning og utdanning. I samhandling med helseforetak har vi også arbeid i utviklingsland som Sudan, Etiopia og Malawi. K1 ønsker å stimulere og videreutvikle samarbeidet med velrenommerte internasjonale institusjoner. Gjennom pågående prosjekter er det aktiv samarbeid og forskerutveksling med blant annet Harvard (Boston, USA) og McGill University (Montréal, Canada). Blant annet har to ph.d kandidater fra 2017 fått engasjement som post doc ved Harvard for to år fra 2017.

Vi har pr. i dag 2 nærings-ph.d. som er med på å styrke samarbeidet med næringslivet og bidra til økt fokus på innovasjon.

Kort omtale av arbeid for økt deltakelse i Horizon2020 og annen eksternfinansiert virksomhet. Oppfølging av handlingsplan for EU-finansierte satsinger.

For ekstern finansiering har vi mål om øket gjennomslag både i lokale prosesser (fakultet, helseforetak), nasjonale prosesser og internasjonale prosesser. Alle forskningsmiljøer ved K1 skal ha som mål å oppnå ekstern finansiering, mens utvalgte og ledende miljøer skal ha som målsetting å få gjennomslag i åpne nasjonale og internasjonale konkurranser. Samarbeid med helseforetaket, andre institutt eller eksterne enheter er en styrke. K1 vil støtte både administrativt og faglig enten vi har majoritets- eller minoritetsandeler i prosjektet. Vi er takknemlige for støtte fra fakultetets forskningsrådgivere i søknadsprosessene og har hatt stor nytte av disse. Eksternfinansierte aktiviteter har vært jevnt økende ved K1 siden 2013. Miljøer på K1 har finansiering fra BFS, NFR, EU og NIH i USA.

Tiltak for økt publisering

K1 har et mål om flere og bedre vitenskapelige publikasjoner og at en større andel av publikasjonene blir i nivå-II tidsskrift. Det er imidlertid noe misnøye i en del av våre fagmiljøer vedrørende hvordan nivå inndelingen er definert og fordelt mellom fagområdene. Selv om en del av fakultetets finansiering avhenger av publikasjonspoeng, anser vi fortsatt antall publikasjoner der instituttet medvirker, samt en intern skjønnsmessig vurdering av publikasjonskvalitet som det beste målet for oss. Vi har hatt månedens publisering i K1-nytt som et tiltak for å synliggjøre og stimulere til økt publisering. For 2017 er foreløpig 320 (2016: 335) publikasjoner registrert i Cristin-databasen men tallet er hentet inn før fristen for registrering og vi forventer at tallet stiger.

Forskningsmelding for klinisk institutt 2 (K2) 2017

Strategiske mål for forskning ved klinisk institutt 2 i perioden 2016-2018.

F1: K2 skal innen ultimo 2018 over en seksårsperiode fra 2012 ha signifikant økning i minst tre ulike publikasjonsparametre*

T1: Fremskaffe detaljert info om ulike publikasjonsparametre for hele instituttet og for hver enkelt forskningsgruppe årlig. T2:

Forbedre artikkel skriving ferdigheter gjennomkurs; Lage en oversikt over gode science writers.

T3: Benytte gruppe- og nodeledere i midtveisevalueringer for PhD-studenter.

T4: Lage og distribuere oversikt årlig over nivå 2 tidsskrift innenfor K2-relevante fagfelt.

F2: K2 skal innen ultimo 2018 over en seksårsperiode fra 2012 ha signifikant økning i den eksternt finansierte forskningen (Helse Vest, BMFS, BFS, KG Jebsen, NFR, ERC, EU mm).

T1: Beholde et strukturert opplegg for søknadsskriving (økonomi og pre-review ved erfarne PI) med vekt på NFR, BFS, ERC og SFF.

T2: Tilby hver gruppeleder strukturert pakke tilbud for økonomistyring.

T3: Sørg for at forskningskonsulent følger opp aktuelle utlysninger med publisering i K2 nytt og på webside.

F3: K2 skal innen ultimo 2018 ha økt og kvalitativt forbedret lokalt, nasjonalt og internasjonalt forskningssamarbeid

T1: Bruke ulike lokale arenaer (for eksempel K1/K2 seminar og K1/K2 Annual Retreat) med rullerende ansvar blant instituttens gruppeledere.

T2: Øke inngående og utgående internasjonal mobilitet gjennom ulike tiltak, for eksempel krav ved ansettelse av PhD/postdoc-søknader om > 6 mnd utenlandsopphold og lage infrastruktur for besøkende.

F4: K2 skal oppnå økt innovasjon innen forskning i perioden

T1: K2 skal innen medio 2017 ha etablert en innovasjonsstrategi for instituttet

T2: Arbeide for at minst fire av forskergruppene etablerer innovasjonssamarbeid med BTO eller industrien i løpet av perioden. T3:

Etablere en ordning med «industry trainees» i utvalgte forskningsgrupper

* parametre: antall artikler, antall nivå 2 artikler, antall siteringer, antall artikler med lokal førsteforfatter, antall artikler med lokal sisteforfatter

Oppfølginger av faglige prioriteringer og økt tverrfaglig samarbeid i 2017.

- I løpet av 2017 har K2 økt eksterne finansiering fra rundt 80 mill NOK til rundt 100 mill NOK.
- K2 har i 5 år organisert søknadsprosessene til NFR/FRIPRO inkludert rådgivning og budsjettering. I 2017 sendte vi 32 søknader og fikk tilslag på 5.
- Av EU søknader for 2017 sendte K2 6 søknader og fikk tilslag på 1.
- Av Krefitforenings-søknader for 2017 sendte K2 13 søknader og fikk tilslag på 5.
- Av KG Jebsen-søknader for 2017 fikk K2 tilslag på 2 nye sentre, en med oppstart i 2017 og en i 2018.
- Av BFS-søknader for 2017 kom en kandidat fra K2 til finalen, men fikk ingen tilslag.
- Det økonomiske resultatet for Kjernefasilitetene for 2017 er i henhold til prognose:
 - GCF: positiv overføring på 2,7 mill, med en aktivitet på 3,7 mill i omsetning. Overføringene er omtrent det samme som for året før, men aktiviteten har økt med 1,1 millioner
 - CMB: negativ overføring på 1,25 mill, med en aktivitet på 0,665 mill i omsetning. Ett pågående H2020- prosjekt vil sikre høy aktivitet på plattformen i årene som kommer.
 - Flow: positiv overføring på 0,3 mill, med en aktivitet på 1,5 mill i omsetning. En resultatforbedring på 0,5 mill og samme aktivitet. Instituttet har gjennom utstørsbevilgningen bidratt til at en ny, mer avansert cellesorterer kan kjøpes i løpet av 2018. Det og det nye Helios massecytometer vil bidra til økt aktivitet av fasilitetet.
 - Forskningsenhet for helseundersøkelser har nettopp startet opp. Det forventes stor aktivitet fra 2018.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Oppfølging av handlingsplan for internasjonalisering

K2 ønsker å stimulere til bruk av ulike tverr- og flerfaglige arenaer (for eksempel det ny-etablerte K2 Junior Retreat). Videre har K2 rullerende ansvar med K1 for Forskerskolen i klinisk medisin som bidrar til økt tverrfaglig kommunikasjon. Videre ønsker K2 å stimulere til opprettelse av forskningsnettverk på tvers av instituttene. For eksempel bidrar K2 med fire grupper i Bergen Stem Cell Consortium og er med-initiator av det nye Mohn Ernæringslaboratorium, som er drevet sammen av forskere fra K1 og K2, med oppstart i løpet av 2018.

Det internasjonale samarbeidet mellom K2-forskere og utenlandske forskere reflekteres av en høy sampubliseringsandel. K2 jobber også aktivt med å revitalisere internasjonaliserings-avtalen med Broad Institute of Harvard and MIT.

Det jobbes også aktivt med engelske websider for å styrke internasjonal kommunikasjon og visibilitet.

Kort status for oppfølging av Handlingsplan for EU-finansierte satsninger

Forskningsrådgivere, også fra Det medisinske fakultet, har vært til stor hjelp for forskerne. Med deres bistand har K2 sendt 6 søknader til EU i 2017, hvorav 1 har fått tilslag. I tillegg til forskningsrådgiver fra MED har K2 nå rekruttert en egen forskningsrådgiver. Relevante utlysninger sendes til forskere direkte med oppfordring til å søke.

Tiltak for økt publisering

Siden 2014 har vi økt antall publikasjoner betraktlig. I 2017 hadde vi totalt 326 publikasjoner, som er en liten nedgang fra 2016 med 340 publikasjoner.

For å styrke publikasjonsmengden og -kvaliteten har K2 i strategiarbeidet satt økt fokus på meritter i rekrutteringen av personell til nye faste vitenskapelige stillinger. I henhold til strategiplanen 2016-18 legges vekt på tunge publikasjoner med høy siteringsgrad, sentral forfatterrolle og demonstrert uavhengighet og evne til å skaffe ekstern finansiering ved de ansettelsene som nå planlegges såfremt undervinningsoppgavene er tilstrekkelig dekket. Videre er det essensielt med tidlige tiltak i PhD-løpet, inkludert strukturerte midtveisevalueringer med oppfølging.